

॥ खंड ०३ ॥

॥ ओवी नं. ०७ ॥

ओवी महात्म :- पुनाजी व्वारे बालाजी पाटील यांना देण झालेली..

॥ मुळवरची निवंध ओवी ॥

॥ देहे वर्णन ची ओवी ॥

वरभजन :-॥ साळु मायेचा, हंकार आहे चांगला । चतुर्पती अवतार, देव आला आता ॥

॥ ०९ ॥

॥ प्रथम एकला ॥

॥ नव्हता आकार उकार । तेव्हा नव्हता घुमघुमकार ।
नव्हती आकाश धरणी । तेव्हा नव्हत पवन पाणी ॥॥ नव्हतं रात्रं दिनमान । तेव्हा नव्हत मेरुमंडयान ।
तेव्हा नव्हता विस्तार । इंद्र-चंद्र हरी-हर ॥॥ नव्हते ब्रह्मा विष्णु खाणी चार । तेव्हा नव्हता परिवार ।
अष्टगण भैरवदिका । क्षिरसागर नव्हते देखा ॥॥ नव्हती शेष पृथ्वी । तेव्हा नव्हता गगन शिरवी ।
पंचतत्वे नव्हते देखा । सृष्टीची कोण रेखा ? ॥॥ जीव देवता कोणत्या ठायी । कोठे होते त्या समयी ।
एका प्रभु वाचुन । तेव्हा नव्हते कोणाचे ठिकाण ॥॥ घनन घनन घनकार । आधीच होता हंकार वोंकार ।
यवग झाले चरांचर । प्रथम होता जीव वोंकार ॥॥ कृपा प्रभुची झाली । त्यान माया निर्माण केली ।
तेणे पृथ्वा स्थापली । ईची रंचना आता ऐका चांगली ॥

॥ ०२ ॥

॥ पंचतत्वे निर्मिती ॥

॥ ऐका पंचतत्वे निर्मिती । चित्त देवुनी ॥

॥ शुन्य ते गगना व्याले । गगन व्याले वायव ।
वायव व्याले आप्पाले । आप व्याले पृथ्वीले ॥॥ ऐसे पंचतत्वे निर्मिते । मग चरांचर झाले ।
प्रथम हेच विस्तारले । मग जन्म कैकाचे झाले ॥॥ पृथ्वी आप तेज । वायु आकाश ।
ऐसे पंचतत्वाचे भेद । एकमेका मध्ये आहे सबंध ॥

॥ ०३ ॥

॥ स्थुल देहाचे पंचविस तत्वे ॥

:- स्थुल देहाचे पंचविस तत्वे :-				
१	२	३	४	५
पृथ्वी	आप	तेज	वायु	आकाश
नाडी	लाल	बुद्धा	चलन	कोध
हस्ती	मुत्र	तुष्णा	वलन	लज्जा
त्वचा	स्वेद	निद्रा	आकूंचन	वेष
मास	रेत	आळस	प्रसरण	मोह
कैस	साधेत	कंगती	निरोधन	भय

॥ पहा त्याहीचे संतान ।

पाचाचे पंचविस गुण ।
आले या स्थुल देहीले ।
ऐसा तिरनयन बोले ॥॥ एक एकाचे पाच गुण ।
निरनिराळे सांगेन ॥

॥ नाडी हस्ती त्वचा मौसं । आणीक आहे केस ।
हे पंचगुण चांगले पाहय । पृथ्वी तत्वाचे होय ॥

॥ लाळ मुत्र । स्वेद रेत रुधिर ।
हे पंचगुण चांगले पाहय । आप तत्वाचे होय ॥

॥ क्षुधा तृष्णा निद्रा आळ्स । कांती आहे तेजाचा अंश ।
हे पंचगुण चांगले पाहय । तेज तत्वाचे होय ॥

॥ चलन वलन धावन । आकुंचन आणीक आहे प्रसरण ।
हे पंचगुण चांगले पाहय । वायु तत्वाचे होय ॥

॥ कोध लज्जा व्देष । मोह भय । आहे आकाशाचा वंश ।
हे पंचगुण चांगले पाहय । आकाश तत्वाचे होय ॥

॥ ०४ ॥
॥ सुक्ष्म/लींग देहाचे २७ तत्त्वे ॥

:- पंचभूते चे सुक्ष्म देहाचे २७ तत्त्वे :-					
पंच	पंच	पंच	पंच	पंच	पंच
भूते	विषय	ज्ञानेदिये	कर्मदिये	वायु	अंतःकरण
१. पृथ्वी	गंध	घाण	गुद	अपान	अहंकार
२. आप	रस	जिव्हा	शिशन	प्राण	चित्त
३. तेज	रूप	चक्षु	पाय	उदान	बुधिद
४. वायु	स्पर्श	त्वचा	हात	समान	मन
५. आकाश	शब्द	श्रौत	वाचा	व्यान	अंतःकरण

॥ या पाचाचे पंचविस गुण । आले आहे हो सुक्ष्म देहीले ॥

॥ राजस तामस सात्त्वीक । या तिनचा अहंकार विस्तार देख.

॥ सात्त्विक अहंकारा पासुन । अंतःकरण पंच ज्ञान इंद्रिये जाण ।
अंतःकरण मन बुधिद । चित्त आणीक आहे अहंकार ।
श्रौत त्वचा नयन । जिव्हा आणीक श्वाण ॥

॥ संकल्प-विकल्प बुधिद अहंकार । हे आहे अंतकरणाचे गुण चार ।
हे चार गुण मिळवुन । अंतःकरण करे बोलनं ॥

॥ राजस अहंकारा पासुन । कर्म इंद्रिये, पंच प्राण विस्तार ।
हात वाचा चरण । लींग आणीक गुदस्थान ।
प्राण अपान समान । उदान आणीक आहे व्यान ॥

॥ तामस अहंकारा पासुन । पंच विषय विस्तार जाण ।
शब्द स्पर्श । रुप रस गंध । हे आहे विषय पंचक ॥

॥ शब्द विषय आकाशाचा । स्पर्श विषय आहे वायुचा ।
रुप विषय तेजाचा । रस विषय आहे आपाचा ।
गंध विषय पृथ्वीचा । ऐसे गुण विषय आहे याहीचा ॥

॥ प्राण अपान समान । उदान आणीक व्यान ।
हे वायुचे पाच गुण । आहे या धरणी ।
अंतकरणाचे चार गुण । आहे या जीवनी ॥

॥ राजस तामस सात्त्विक । हे जीवनाचे तिन गुण देख ।
आकाश-वायु आहे एक ॥

॥ ऐसे पाच गुण । आहे या धरणी ।
चार गुण आहे या जीवनी । तिन गुण आहे हो वल्ही ॥

॥ ०५ ॥

॥ पंचतत्वांचा गुण विस्तार ॥

॥ ऐसे गुण पाचही तत्वाचे । बहु विस्तार आहे याहीचे ॥

पंचतत्वे	विषय	वर्ण	आकार	शस्त्र
आकाश	शब्द	निळ	चौकोणी	धनुष्य
वायु	रूपर्थ	हिरवा	गोल	खडंग
तेज	रूप	तांबस	त्रिकोणी	भाला
आप	रस	थुभ	अर्धगोल	सुरी
पृथ्वी	वांध	पिवळा	बिंदु	अंकुश
वृत्ति	मुख	आहार	स्वाद	स्थान
आकाश-डोले	कर्ण	नाद	कांचवट	ललचाट
वायु-चाले	नसीका	परिमय	आंबट	कंठ
तेज-देखे	नयन	देस्वप्ने	तिरवट	हृदय
आप-निजे	हँदिये	विर्य	गोड	नाभी
पृथ्वी-बोले	जिव्हात्ता	अमृत	मधुर	स्वाधिष्ठान

॥ या पाचही तत्वाचे । वर्ण-रूप पाहा हो चांगले ॥

॥ पृथ्वीचे वर्ण पाहयं । हे पिवळा वर्ण आहे ।

पृथ्वीचा आकार रूप पाहयं । हे चौकोणी आहे ॥

॥ आपाचे वर्ण पाहयं । हे श्वेत वर्ण आहे ।

आपाचा आकार रूप पाहयं । हे गोल आहे ॥



॥ तेजाचे वर्ण पाहयं । हे तांबस-लाल वर्ण आहे ।

तेजाचा आकार रूप पाहयं । हे त्रीकोणी आहे ॥

॥ वायुचे वर्ण पाहयं । हिरवा-निळ झाङळी वर्ण आहे ।

वायुचा आकार रूप पाहयं । हे अर्धगोल आहे ॥

॥ आकाशाचे वर्ण पाहयं । हे काळा-निळ वर्ण आहे ।

आकाशाचा आकाररूप पाहयं । हे निराकार-बिंदु आहे ॥

॥ ऐसे वर्ण रूप पाचही तत्वांचे । आता शस्त्र पाहा याहीचे

॥ पृथ्वीचे शस्त्र पाहयं । अंकुश-फरश होय ।

आपाचा शस्त्र पाहयं । हे सुरी होय ।

तेजाचे शस्त्र पाहयं । हे भाला होय ।

वायुचे शस्त्र पाहयं । हे खडंग होय ।

आकाशाचे शस्त्र पाहयं । हा धनुष्यबाण होय ॥

॥ ऐसे शस्त्र पाचही तत्वांचे । आता मुख-आहार पाहा याहीचे ॥

॥ पृथ्वीचे मुख पाहयं । रसना जिव्हाळा होय ।

पृथ्वीचा आहार पाहयं । हे अमृत भोजन होय ॥

॥ आपाचे मुख पाहयं । हे लींग हँदिय होय ।

आपाचे आहार पाहयं । हे विर्यबिंदु होय ॥

॥ तेजाचे मुख पाहयं । हा नयन लोचन होय ।

तेजाचे आहार पाहयं । हा देखवने होय ॥

॥ वायुचे मुख पाहयं । हे नसिका होय ।

वायुचे आहार पाहयं । हे परिमय होय ॥

॥ आकाशाचे मुख पाहयं । हे कर्ण होय ॥
 आकाशाचे आहार पाहयं । हे शब्दनाद होय ॥

॥ ऐसे मुखी-आहार पाचही तत्वांचे । आता स्वाद ऐका याहीचे ॥

॥ पृथ्वीचे रुचा पाहयं । हे मधुर आहंय ।
 आपाचे रुचा पाहयं । हे गोड आहे ।
 तेजाचे रुचा पाहयं । हा तिखट आहे ।
 वायुचे रुचा पाहयं । हे आंबट आहे ।
 आकाशाचे रुचा पाहयं । हे कडवट होय ॥

॥ ऐसे रुचा पाचही तत्वांचे । आता स्थान पाहयं याहीचे ॥

॥ पृथ्वीचे स्थान पाहयं । हे स्वाधीष्टान होय ।
 आपाचे स्थान पाहयं । हे नाभी भवन होय ।
 तेजाचे स्थान पाहयं । हे हृद्यस्थान होय ।
 वायुचे स्थान पाहयं । हे कंठस्थान होय ।
 आकाशाचे स्थान पाहयं । हे लल्लाट प्रदेश होय ॥

॥ ऐसे पाचही तत्वे । आणीक सत-रज-तम तिनगुण मिळुनी ।
 ही होय अष्टधा प्रकृती । ऐसे जन बोलन करी ॥

॥ या देहीत दशप्राण आहे । याहीचा व्यवहार सांगतो पाहयं ॥

॥ दश प्राणांचे नाम । आता ऐक चित्त देवुन ॥
 प्राण अपान । समान उदान आणीक व्यान ।
 नाग कुर्म कुकळ । देवदत्त आणीक धनंजय ॥

॥ प्राण श्वासोऽश्वास करी । अन्न उदक आहार जिरवी ॥

॥ आपाने मलमुत्र सारणे । समाने सर्व संधी बसने ।
 हात-पाय लवतात त्याने । उदान अंतकाळी प्रकट होणे
 व्यानाने रसधातु शरीरी नेणे । पुष्टता दिसे शरीर तेणे ।

॥ नाग असे ठाळुकमळी । कुर्म दृष्टीने न्याहाळी ।
 कुकुळ कर्ण मंडळी । लुब्ध झाला श्रवण मेळी ।
 देवदत्त मुखा मधी असे । धनंजय नासीकी असे ।
 हे पाचही पवन । या बम्हांडी असे ॥

॥ जांभळी देवदत्ताची । शिंक आहे धनंजयाची ।
 कुकुळ हास्य रुदनाची । स्थीती चालळी असे याहीची ॥

॥ नाग पाचांगी असे । कुर्म उन्मळी नेत्रासे ।
 ऐशी दश पवनाची । करणी आहे हो याहीची ॥

॥ कुकुळ आकाशाचा । नाग आहे वायुवाचा ।
 कुर्म तेजाचा । देवदत्त आहे आपाचा ।
 धनंजय पृथ्वीचा । ऐसा मेळा या दशप्राणांचा ॥

॥ नाग कुर्म कुकळ । देवदत्त आणीक धनंजय ।
 श्रौत त्वचा नयन । जिव्हा आणीक ध्याण ।
 शब्द स्पर्श । रुच रस गंध । हे आहे पंधरा तत्वे सुंदर ।
 ऐसे हे पंधरा सुंदर । याहीला आहे चंद्राचा आधार ॥

॥ ओहंम्-सोहंम् हे आदी बीजे । उभे अन्नी वायु मध्ये ।
 वायु मध्ये पाणी । या पाण्याची ही बनली धरणी ।
 या धरणीचा मेरू । झाला हो त्याच वेळी ॥

॥ या आदी बीजाने । या चंद्राचे चित्त चेतवले ।
 आणीक सुर्याला । साकार करून दाखवले ॥

॥ धाण तत्वाच्या मेळाणे । सुर्य वर्तते ज्या बळाने ।
 तेथे व्यान उदान अपान । समान प्राण मिळे ॥

॥ मृग नयनी जाण । नाद-बिंदुचे स्थान ॥

॥ हृदयी असे मन । नाभी असे पवन ॥

॥ मन हे चंचल । हा आहे पवनाचा खेळ ।
 बिंदु-पाण्याचा । प्रकाश आहे या दोघाचा ॥

॥ ऐसे मेळे पाचही तत्वांचे । आता कृति ऐका याहीचे ॥
 ॥ पृथ्वी बोले, आप निपजे । तेज देखे, वायु चाले ।
 आकाश ऐकुनी डोले । तो डोले आपल्या ठायी ॥

॥ शुन्य ब्रह्मांडाच्या पोटी । आहे आकाशाची कोठी ।
 आकाशाच्या पोटी । अवधी झाली आहे सृष्टी ॥

॥ आकाशाच्या पोटी । आहे वायुची कोठी ।
 वायुच्या पोटी । आहे तेजाची कोठी ॥

॥ तेजाच्या पोटी । हे आहे आपाची कोठी ।
 आपाच्या पोटी । हे आहे पृथ्वीची कोठी ॥

॥ ०६ ॥

॥ सुख रूप भाव घरी । ईश्वर रूप आहे या शरीरी ॥

॥ एक परमात्मा । त्याचा अंश दुसरा आत्मा ।
 तिसरा देह लीन । चवथा आहे धर्मात्मा ।
 पाचवी आहे न्यातीभुम्मा । हया वस्तु चांगल्या चित्ती ठेवा ॥

॥ मक्षिकाचे ठाणे । आहे हो घरोघरी ।
 मेरू बारावा । मिर्तलोकी आहे त्याचा ठेवा ।
 सोळा लक्ष । आहे तो खरा ।
 याहीचा आहे विस्तार । सोळा सहस्राचा आहे परिवार ॥

॥ ही अमरावती बरवी । सहस्र रूपाची देवी खरी ।
 नवरत्नाची प्रभावती । कामधेनु आहे ईच्या संगती ।
 चितांमणी शोभवत । नव रत्नाचा उजेड आहे भारी ॥

॥ कल्पतरु आहे घरोघरी । ऐसी ही वस्तु होय श्रीहरी ।
 हे होय पुण्याची नगरी । हा राया नांदते या शरीरी ॥

॥ आता चारखाणी जाणा । या रायानं तयार केल्या एका क्षणा ॥
 याहीच्या ईच्छामाया पासुन । ब्रह्मा विष्णु शंकर देव तिन ।
 अकार उकार मकार जाणा । या तिघांचे तिन गुणमात्रा ॥

॥ याहीनं सकल सृष्टी आकारली । ईश्वर रूपी प्रसवली ।
प्रथम निजवस्तु परंबम्हा । मग आला मेघशामा ।
सगुण रूपी अवतरला । आता पहा सगुण लीला ॥

॥ प्रथम कृथा यवंग । राया आला हंस रूप धरून ।
त्रैता यवगी अवधुत । अनुसयाचा झाला तो सुत ।
व्वापर माझारी । अवतार धरला याहीनं श्रीनंदाच्या घरी ॥

॥ हा श्रीकृष्ण परंबम्ह होय । पुर्ण अवतार याहीचा आहे ।
या श्रीकृष्णाने व्वारका रंचली । रूपिमणीदेवी हरून आणली ।
राज्य करे व्वारका नगरी । उद्धारल्या याहीनं नर-नारी ॥

॥ या कृष्णाच्या मुख्या आगारी । वेद उभे झाले आहे चासी ।
आगम-उगम या देवानं । अवघ ठेवलं सांगुन ।
या मानव देहीत । पृथ्वा रंचना दाखवली ईथं ॥

॥ याहीनं थापले ताळ । आता ऐका सप्त पाताळ ।
अतळ वितळ सुतळ । आणीक आहे भुतळ ।
रसाळ जाणुनी तळ । तळातळ आणीक आहे महातळ ॥

॥ पहीले पाताळ भितरी । पुष्पावती नामाची आहे नगरी ।
रक्त-कर्त गज घेवुनी । शेष आहे त्या तळी ॥

॥ दुसरे पाताळ भितरी । शैलपुरी नामाची आहे नगरी ।
सहस्र मुख घेवुनी । शेष आहे या स्थळी ।
तो आहे सहस्र फणी । तिर भवन त्याच्या माथ्यावरी ।
त्याच्या माथ्यावर महामणी । प्रभा उजेड त्याचा भासी ॥

॥ तिसरे पाताळ भितरी । श्रीधर पद्मपुर नामाची आहे नगरी ।
रंकस्थमय घेवुनी । शेष आहे या स्थळी ॥

॥ चौथे पाताळ भितरी । चातकपुर नामाची आहे नगरी ।
गंध नयन घेवुनी । शेष आहे या स्थळी ॥

॥ पाचवे पाताळ भितरी । रुद्रावती नामाची आहे नगरी ।
भासी ईशान्य घेवुनी । शेष आहे या स्थळी ॥

॥ सहावे पाताळ भितरी । कांचनपुर नामाची आहे नगरी ।
नाम परम आचार घेवुनी । शेष आहे या स्थळी ॥

॥ सातवे पाताळ भितरी । उमावती नामाची आहे नगरी ।
नयन सुत्र घेवुनी । शेष आहे या स्थळी ।
कुटुंब भार्या सहीत । तो आहे येथी ॥

॥ ऐसे शेषापासुन सप्त पाताळ । वर एकविस स्वर्ण विशाळ ।
मध्ये मेरु मंडयान । ऐका हो त्याचा विस्तार ॥

॥ मेरु मंडयान चांगले पाहयं । हे मध्य भागी आहयं ।
मेरुचा विस्तार गहन । ऐक आता चित्त देवुन ॥

॥ महा मेरु उभा आहे । हा मुख्य नायक होय ।
याच्या आधारी पाहयं । हे देवलोक आहे ।
हे चांगले पाहयं । या स्थळावर उभे आहये ॥

॥ पहा हा मेरू साचा । हाच कुमार होय भुम्मा देवीचा ।
पंच प्रकाशी उगवला । मेरू पाहा चांगला ॥

॥ या मेरूची बम्हांडी संख्या पाहयं । सोळा लक्ष उंची आहयं ।
भुमी मध्ये नव सहस्र । रुंदी आहे बत्तीस सहस्र ॥

॥ या मेरूच्या अष्ट दिशा-देव पाहयं । पुर्व पश्चिम उत्तर दक्षिण ।
आग्नेय नैऋत्य वायव्य ईशान्य ॥

॥ सुत्र सहित पाहये । पुर्वस ईद्राचे दालन आहये ।
पाच सहस्र कर गणीत । चार सहस्र इद्रलोक बोलत ।
पाच अन चार नवसहस्र गणीत ।
या बम्हांडी इंद्राची सत्ता आहे इथ ॥

॥ अलग अर्णीकोण । वसत असे अर्णीला लागुन ।
सात सहस्र योजन । बम्हांडी राज्य करतो आपन ॥

॥ दक्षिण दिशेत । यमराज उभा प्रचंड ।
याचा दंडभार । बम्हांडी चौदा लक्ष आहयं ॥

॥ नैऋत्य दिशेत । राजा आहे नैऋत्य ।
चार सहस्र योजन । बम्हांडी राज्य करतो आपण ।
नव सहस्र उंची दळ । हे आहे प्रबळ ॥

॥ पश्चिम दिशेन । राजा आहे वरुण ।
नव सहस्र योजन । बम्हांडी राज्य करतो वरुण ॥

॥ आता वायव्य कोणी देख । राजा आहे शिव भवानीक ।
सात सहस्र योजन । बम्हांडी राज्य करतो आपण ॥

॥ उत्तर दिशेन । राजा कुबेर । चंद्रलोकी याचा आहे अधिकार ।
दहा सहस्र योजन । बम्हांडी राज्य करतो आपण ॥

॥ ईशान्य कोणी । राजा आहे ईशान्यी ।
सात सहस्र योजन । बम्हांडी राज्य करतो आपण ॥

॥ ऐश्या अष्टदिशा देही । राजे नांदतात या अष्टदिशेच्या नगरी ।
अष्ट नगराहुनी उंची । बम्हांडी तेरासहस्र योजन मोहीमेची
तिघाच्या शिखरी । बराबरी आहे याहीची ॥

॥ ऐश्या अष्टदिशा आहे । ईच्यावर वजन आहे पर्वत ।
मेरू पर्वता भोवती पाहयं । सप्त पर्वत वेस्टुन आहयं ॥

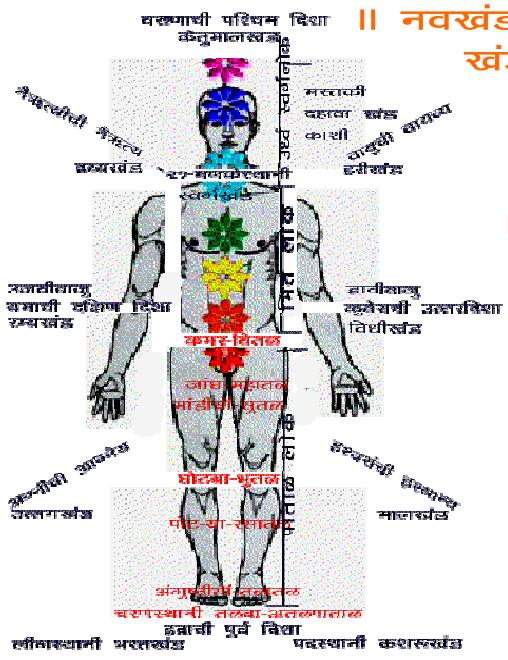
॥ आता ऐका चांगले । या सप्त पर्वतांचे नावे ।
द्रोणाशीरी चित्रकोट । बम्हांडी गोवर्धन हिमाचल ।
मुक्ताशीरी प्रयागतुल्य । उद्याचल आणीक विद्याचल ॥

॥ या मानव देहीत । ही रंचना दाखवली ईथं ॥

॥ इद्रापासुन वदन । अर्णी पासुन दोन्ही नयनं ।
यमा पासुन । आहे या शरीरी केस ।
विष्णु पासुन । नाडी अस्ती आणीक मौस ।
विरंचीपासुन घाण । कुबेरा पासुन दोन्ही कर्ण ।
वरुणा पासुन । नासिक आहे जाण ।
महाशक्ती पासुन । आहे दोन्ही हस्त ।

वायुवा पासुन । आहे दोन्ही चरण ॥
 ॥ चरण असता झाली धरणी । शिराय मुकुट लागला गगणी ॥
 ॥ ऐसे अष्टक या देही । राजे नांदतात या देहनगरी ॥

॥ हे भुम्मा आहे श्रेष्ठ । ईच्यावर आहे नव खंड ॥

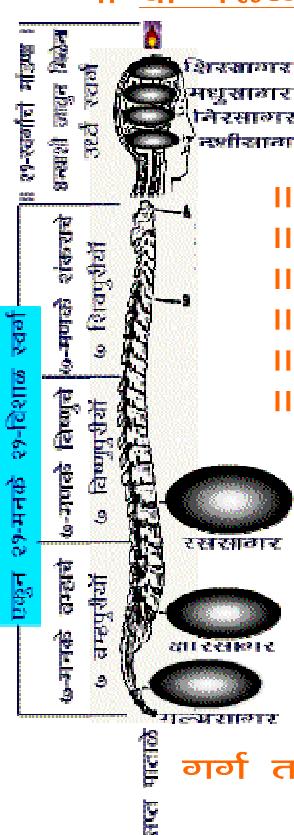


खंड ऐका चांगले लक्ष्य देवुनी ।
खंडा खंडाची गणीता आहे याहीची
एक एक खंड पाहयं ।
दहा लक्ष्य योजन आहयं ॥

|| पुर्वेस भरत खंड ।
 आग्नेयेस आहे उत्तम खंड ॥
 || दक्षिणेस रम्य खंड ।
 नैऋत्येस आहे द्रव्य खंड ॥
 || पश्चिमेस केतुमाळा खंड ।
 वायव्येस आहे हरी खंड ॥
 || उत्तरेस विधीखंड ।
 ईशान्येस आहे मालखंड ॥
 || मध्ये स्वर्ग खंड ।
 ऐसे झाले नव खंड ॥

॥ दहावा खंड काशी ।
येथे गणीता आहे लीगाची ॥

॥ या मेरुच्या आधारी । एकविस विशाल स्वर्ण आहे यावरी ॥



॥ पंचक पंथीच्या मनी । आहे २७-स्वर्गाची निशाणी ॥
॥ आता ऐका । या २७ स्वर्गाची नावे चित्तलावुनी ।
॥ ज्योती स्वर्ण । सितस्वर्ण आणीक विमळस्वर्ण ॥
॥ अभियागतस्वर्ण । प्रकाश आणीक विख्यातस्वर्ण ।
सदोनित रम्यस्वर्ण । सहज आणीक सिद्धस्वर्ण ॥
नाद स्वर्ण । दिव्यस्वर्ण आणीक एकांतस्वर्ण ॥
अनुपम्य स्थिरस्वर्ण । नामतृप्ती आणीक निर्मळस्वर्ण ।
प्रेमळ स्वर्ण । निजस्वर्ण आणीक लयस्वर्ण ।
अनंत स्वर्ण । नित्यस्वर्ण आणीक अतितस्वर्ण ।
सच्चिदानन्दनाम स्वर्ण । झाले गणीत २७ स्वर्ण ॥
॥ २२-वा महा उर्ध्वस्वर्ण ।

येथ उभा माझा धनी निराकार ॥

॥ विशाळ २७ स्वर्गाची मांडणा ।
उर्ध्व-स्वर्गावरच्या धन्याशी जावुन मिळेना ॥

॥ स्वर्ण पाताळाच्या स्थळी । आहे अमृत ।
तिर्थ चरणी ची शुद्ध । ब्रह्मादिका ते दुर्लभ जाण ।

॥ ऐसे २७-स्वर्गाचे प्रमाण । चौदा मंडळाचे नावे जाण
भुमंडळ वायुमंडळ । मेह चंद्र सुर्य मंडळ ।

आरांगण । रूप ध्रुव ईदमंडळ ।
ब्रह्म विष्णु शीव । निरंजन मंडळ ॥

॥ ऐसे झाले सप्त पाताळ । त्यावरी २७ विशाल स्वर्णे
यामध्ये अंतराळी चौदा भुवने । त्याची नावे ऐका चांगले ॥

॥ शिवभवन पारखु । अमृतभवन सुख टिपु ।
अभ्यास सुमन भवन । प्रेम आनंद सुलोचन भवन ।
शालव नाभीभवन । आणीक आहे रम्य देव भवन ॥

॥ भवना-भवनाची । गणीता आहे याहीची ।
एक एक भवन पाहयं । ब्रह्मांडी सहा लक्ष योजन आहयं ॥

॥ ऐसे चौदा भवन झाले । छप्पन देश ऐका चांगले ।
देशा देशाची । गणीता आहे हो याहीची ॥

॥ एक एक देश पाहयं । दिड लक्ष योजन आहयं ।
दिप विदा सिंगल । कलीग कामल आणीक सिंहल ।
द्रविड पिंगळ तेलंग । कानडा काश्मिर आणीक बंगाल ।
कमळ कन्या पोरांग । जामठा मलका भवठा आहेर ।
गुजरात कर्नाटक । कामठा रायदेश सोरट काम ।
जाफर दिलवन । कनोज मौती ग्रावीड बंगाल ।
अधनी मानव । चिनापट्टम हेडंबा आणीक मालव ।
गौड मराठा पोरांग । कोळंबा मालवा चौपट काविल ।
मुलतान हापशी । खुरासन वेदांतर आणीक वेदमही ।
व्यानाळ आळण पंजाळ । बालक भोजन पालक पितळा दवान

॥ ऐसे १४ भवन आहयं । ही पृथ्वी मध्यात पाहयं ।
ही पृथ्वी चांगली पाहयं ।
ब्रह्मांडी सात लक्ष बारा योजन आहयं ॥

॥ आता ऐका चांगले । मेरू भोवतीच्या सप्त नद्यांचे नावे ॥

॥ भिमा तापी । आणीक आहे चंद्रभागा ।
वेदावती वैतरणी । गंगा यमुना सरस्वती ।
या गंगा श्रेष्ठ आहे । याहीच्यावर सप्त विद्ये आहे ॥

॥ आता ऐका चांगले । यावरील सप्त व्वीपा 'चे नावे ।
जंबुव्वीप हस्तीचे ठायी । श्वेत व्वीप आहे रोमाच्या ठायी ।
कुशव्वीप मज्जेच्या ठायी । कौचव्वीप आहे मर्तकाच्या ठायी
शालव व्वीप । आहे त्वचेच्या ठायी ।
गोमेदशंख व्वीप । आहे मेदाच्या ठायी ।
पुष्कर व्वीप । आहे नाभीच्या ठायी ॥

॥ ऐसे सप्तव्विद्ये झाले । सप्तव्वीपाला वेस्टुन सप्तसागर आहे ॥

॥ आता ऐका चांगले । या श्रेष्ठ सप्त सागराची नावे ॥
मध्य सागर । हे आहे विष्णेच्या ठिकाणी ।
क्षार सागर । हे आहे मुत्राच्या ठिकाणी ।
दधी सागर । हा आहे नासिका ठिकाणी ।
मधु सागर । हा आहे या मर्तक ठिकाणी ।

रस सागर । आहे या नाभिच्या ठिकाणी ।
निर सागर । आहे या नेत्रांच्या ठिकाणी ॥

- ॥ सातवे क्षिरसागर । आहे या सत्रावीच्या ठिकाणी ।
हे सागर आहे खोल । यामध्ये रत्न निघाले अनमोल ।
हिरे रत्न मोती । ऐसे लालाची पैदास आहे येथी ।
नाम अमृत तुले । कोणी तुलत नाही याले ॥
- ॥ चौदा रत्नांची पैदास हंथं । या चौदा रत्नांचे नावे ऐक ।
॥ लक्ष्मी कौस्तुभ परिजातक ।
सुरा धन्वंतरी चंद्रमा कामधेनु आणीक ऐरावत ।
रंभा विष धनुष्य । अमृत श्यामकर्ण शंकर ॥
- ॥ ऐसे झाले चौदा रत्न । हेची पाहयं निट ।
या मानव देहीत । ही पृथ्वा रंचना दाखवली येथ ।
ही भुम्मा आहे मोठी । आता लागलो ईच्या सेवेशी ॥
- ॥ ईच्यावर शक्ती कुडलीनी । उभ्या आहे नव जनी ।
कुडलीनीशक्ती हंसरूपेनी । प्राणवाहेनी आणीक पश्चंती ।
हस्तीनी चित्रीनी । शंकेनी डंकेनी पद्मिनी ॥
- ॥ ऐश्या या नव नारी । ऐका पाच नारी चे गुण आहे भारी ॥
- ॥ नारी हस्तीनी आधारसृष्टी । लज्जात मनी काम धीरी ।
ही आहे सत्वगुणी । कृपावंत आहे बहु मनी ॥
- ॥ नारी चित्रीनी । चंचळ आहे या शरीरी ।
भ्रमित असे नयनी । हास्य वंदन रजो गुणी ॥
- ॥ नारी शंकेनी । कोधत असे तमो गुणी ।
काम करी निर्लज्ज । बहु सृष्टी पाहे एकरूप ॥
- ॥ नारी डंकेनी । उव्य रूपी बहु तमगुणी ।
ही अवलक्षणी कर्कश बोलत । वच वच लाव बोलत ॥
- ॥ नारी पद्मिनी । त्रिगुणी वसत असे लक्ष्मी ।
ऐसे आहे याहीचे गुण । या रीतीचे आहे हे लक्षण ॥

॥ ०७ ॥

॥ चौ-यांशीर्ची गणीता ॥

- ॥ पहा पहा हो आता चौ-यांशीर्चे मुळ ।
कोण्या यवनीत नाही सुख । येथे आहे भारी दुःख ॥
- ॥ पाप-पुण्याचे फळ । भोगावयास आले सकळ ।
सुखःदुःखाचे मुळ । पहावयास आले सकळ ॥
- ॥ यवनी यवनी हिडता । याहीची कली हो गणीता ॥
- ॥ तिस लक्ष तुलंग देही । राया हिडला पान पत्ती ।
त्यामध्ये उत्तम नाही हो गती ॥
- ॥ विस लक्ष । चौ-चरणी आहे समस्त ।
मोठे कष्ट आहे हो ईथं ॥

॥ अकरा लक्ष । जलचर हिंडलो पाण्यात ।
काही ठिक नाही ईथं ॥
॥ दहा लक्ष । पक्षिकुळी उडलो गवणात ।
उडता-उडता झालो हो फजीत ॥
॥ नव लक्ष । किडा किटुक हिंडलो सर्वत्री ।
जरा सुखः नाही तेथी ॥
॥ चार लक्ष मानव देही हिंडलो चौ-यांशी ।
भारी दुःख आहे पहा येथी ॥
॥ ऐसे लक्ष चौ-यांशी फेरे । तेने आहे येरझारे ॥

॥ ०८ ॥

॥ मानव जन्म ॥

॥ एका मासाचे सोळा रुतु । त्यामध्ये चुके अवचित्तु ।
ऐसी रुतुची हत्या घडे । तयाशी लक्ष चौ-यांशी फेरे ॥

॥ पुरुषाचा भाग अधिक । पुत्र असे दक्षिण कुशित ।
स्त्री चा भाग अधिक । कन्या असे वाम कुशित ।
स्त्रि-पुरुषाचा भाग अधिक । मध्य भागी उपजे नपुसंक ॥

॥ ऐसा रेत विस्तार महादेवाचा ।
मानव जन्म पहा कोण्या रितीचा ॥
॥ पाळणा ॥

॥ पहील्या मासी ढळमळ । अडीत रत्ती यामध्ये पडल्या निर्मळ ।
दुस-या मासी मुस जन्मली । रक्त-बिंदुची खोळ झाली ।
तिस-या मास लागला । अंकुर फुटले त्या मौसेला ।
चौथा मास लागला । हाडी अस्थी जडली त्याला ।
पाचवा मास लागला । नाडी बंदी केले त्याला ।
सहावा मास लागला । रोम आंगी जडले त्याला ।
सातवा मास लागला । चैतन्य आले त्याला ।
आठवा मास लागला । सुर्य निट होवु लागला ।
नववा मास लागला । वेदना होते हो मातेला ॥

॥ नववा महीना झाला । अर्जि करे हो देवाला ।
देवा तुये कोणते चोरले । कोण्यानिमित्य या कोठडीत कोँडले ।
तुये भांडार कोणते फोडले । कोण्या निमित्य उलटे ठांगले ।
ऐसे दोष कोणते घडले । मल-मुत्राचा लेप देहीला चढले ।
ऐसे पाप कोणते घडले । कुडी पाप लागलं हो भोगाले ।
तुये मत कळु आले । निव-जंतु लावले हो तोडांले ।
जटा अर्णीजाळ लावला । काहो जाचना देता या देहीला ।
दुर्गाधिनं कासाविस झाले । शुद्ध रस्ता देवा दाखव चांगले ॥

॥ ऐसी अर्जि करे देवाला । देव म्हणे, बेर्झमान होशीन मजला ।
काकुळती करू लागला । वचनी गोयले त्याला ।
ओहंम्-सोहंम् मंत्र । कानी सांगतला देवानं ।
शुद्ध रस्ता । देवानं दाखवला हो त्याला आता ॥

॥ डाव्या पायाचा अंगुठा लावला । तोच हेलवा मातेला आला ।
नव मास नवं पुर्ण झाले । नरकनगरी सोडून बाहेर आले ॥

॥ प्रथम सन्याशी बनला । सव्या आंठी राख लेला ।
वारा मायेचा लागला । कोम् शब्द उच्चारला ।
ओहंम्-सोहंम् मंत्र भुलला । देवाशी बेईमान झाला ॥

॥ ०९ ॥
॥ पिंड रंचना ॥

॥ ऐसा मुळस्तंभी झाला । बहु विस्तार आहे त्याला ।
ऐका अवधुताचे मत । मनुष्य उदरी त्याहीनं घातले तवर्जत ।

॥ या मानव देठीत । ही पृथ्वा रंचना दाखवली इथं ।
तया प्रमाण केले हात । आकार आहे एकविस ॥

॥ हात यम । अंगुले आहे बारा ।
कापसे अंगुले तेरा । जिवलग हृदयी गाभारा ॥

॥ एक अंगुल आहे शरीरी । अंगुले सातशे नवनवी ।
औष्ट अंगुल । आहे पित्याची पोळी ।

॥ विजयी बोले जे जवळी । रुंदी आहे दोन अंगुली ।
नव अंगुल मुत्र कोठ । मळ कोठ आहे दहा बोटं ॥

॥ मुख आंगोळ चारी । जिव्हा अंगुळ आत भितरी ।
एक अंगुळे अंतरी । हे होय जिव्हेची मुळ पत्री ॥

॥ सांदो सांदी जोड दिसे । बहात्तर नाडी असे ।
बाविस पासोळ्या असे । आणीक बहात्तर कोठडे ।
तेऱ्य दस आहे । या देहीला दारोटे ।
दोन्ही रंध गुप्त असे । महा दुष्ठ घटे ॥

॥ नेत्र स्वोत्र गुद घाण । लिंगस्थान नाभी भवन ।
बम्हांडी आणीक वदन । अष्ट पंचक जाण ।
सव्वा घट आहे रुधिर ॥

॥ तिनशे साठ आहे अस्थी । विस नखे उभे मिळी ।
औट कोठी । आहे रोमा वळी ।
एकविस सहस्रा । गणीता आहे मारोता ।
एक आहे शरीरी । त्याला आधार चौपरी ।

॥ ऐसे आहे एक मत । आणीकं सांगे बहुत ।
बेंबी आंगोळा सहीत । पन्नासाच्या वरत चौरेचाळीस ।
पंचविस उभे चरणीचे । एकविस सुक्ष्म मार्गाचे ॥

॥ बहात्तर सांधे असे । बाविस पासोळ्या असे ।
उरी पुष्टी पासोळी । अदृढाविस कंठापर्यंत असे ॥

॥ बेचाळीस आरकाटे । याला आधार आहे चार खुटें ।
 ॥ हृदयी मुख । हनुवटी दात आहे बल्तीस ॥
 ॥ पिंडी आहे मन-पवन । हृदयी असे मन ।
 नाभी असे पवन । शरीर चाले या दोहीनं ॥
 ॥ पंचक पंथीच्या मनी । हे होय एकविस स्वर्गाची निशाणी ॥
 ॥ आता पंचमुद्रा पाह्यां । हेही या शरीरी आह्यां ।
 ॥ खेचरी मुद्रां चे स्थान । हे मुख मंडळ जाण ।
 बल्तीसा माझारी । सुर्य वस्ती असे त्यावरी ॥
 ॥ भुचरी मुद्रा मनोहर । नासिक आहे ईचे घर ।
 इथे वसे निरंतर । तुम्ही पहा सत्वर ॥
 ॥ च्याचरी मुद्रा नेत्र कमळी । हे सर्व जग न्याहरती ।
 चक्षुमंडळी वसत असे । ईचेपासुन सर्व बम्हांड दिसे ॥
 ॥ अगोचर मुद्रा श्रवणी असे । नाम सुमरन ऐकत असे ॥
 ॥ अलक्ष्य मुद्रा अपरंपार । गगन चक्री आहे तिचे घर ।
 उन्मनी निरंतर । तिथ नांदत असे सत्वर ॥

॥ ऐसी झाली पंचमुद्रांची ओळखी । शंकर बोलले आपल्या मुखी ॥

॥ शंकर बोले । श्रीगुरु भेटे । तेव्हाच भ्रांतीचे फळ मिटे ॥
 ॥ ज्याने आत्मतत्त्व देखीले । आपण आपणा ते ओळखले ॥
 ॥ ऐसा सदगुरु ओळखावा । तेने सर्व कर्माचा नाश व्हावा ॥
 ॥ दृष्टीच्या अभ्यांतरी । षट चक्रे ते प्रकाश करी ॥



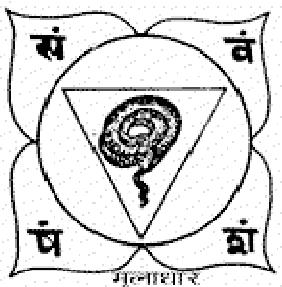
॥ आधार चक्री चार कोठे ।
 स्वादीष्ठान चक्री सहा कोठे ॥
 ॥ मनिपुर चक्री दहा कोठे ।
 अनुहात चक्री बारा कोठे ॥
 ॥ विशुद्ध चक्री सोऱा कोठे ।
 अङ्गीचक्री आहे दोन कोठे ॥

॥ ऐसे कोठे झाले पन्नास ।
 पश्चिमेचे कोठे आहे एकविस ।
 दुर्घट कोठा असे एक ।
 ऐसे या देहीत बहात्तर कोठे ॥

॥ हे सांगतो निटनेटके ।
 ऐका चित्त लावुन चांगले ।
 सांगतो तेथील अवस्था ।
 ऐक प्रथम तु षटचक्रे आता ॥

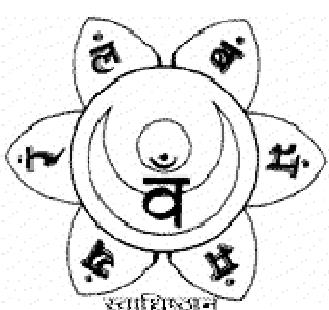
॥ १० ॥
॥ षटचके ॥

॥०१॥ प्रथम आधार चक रक्तवर्ण । येथे गणेश देवता जाण ॥



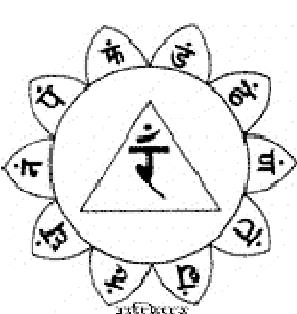
॥ सिद्धि, बुद्धिशक्ती ।
ईश्वरक्रृष्णी कर्मकना आहेत मात्रा चार ॥
॥ येथे जप सहाशत आहे ।
हे आधारचक गुद्धस्थानी आहे ॥
॥ याच्या तळी अपान । कुर्म वराह शीष आहे ॥
॥ त्याच्या माठी । सप्त पाताळ आहे ।
॥ आधारचक चतुष्टकोण ।
चारही पांकोळीका शोभायमान ॥
॥ चार बिन जाण । वशाषस हा जप उच्चारण ।
॥ येथे असे शारदाशक्ती । चारही गुण वर्तती ।
चारही अंगुळ उर्ध्वंगती । चारही पांकोळीका शोभती ॥

॥०२॥ याच्यावर सहा अंगुळे पहा । दुसरे स्वाधीष्ठान चकरं आहे ।



॥ स्थुलदेही वैखरी वाचा ।
-हस्त मात्रा ऋष्वेद साचा ॥
॥ पितवर्ण रजोगुणी ब्रह्मदेव ।
संग शक्ती सावित्री जाण ॥
॥ सुर्योदृष्टी व्यानपवन ।
आचारलीन हे पृथ्वीतत्व होय ॥
॥ तत्वदळे सहा ऐका । सहा हजार जप देखा
अव्यक्ती वारूणी सराहिणी ।
रोहिणी अमुर्ती परिपुर्णी ॥
॥ याचे षटदळ गुण देखा । हे चांगले ऐका ।
प्राणशक्ती कीर्ति गर्विती । कुबुद्धि अविश्वासी मुर्छिती
॥ हे षटदळ पितवर्ण ।
पंचमुखी ब्रह्मया, अर्ध्या आंग सायत्रीचे ठीकाण ।
॥ ऐसे स्वाधीष्ठान चकाची खुण । हे होय लीगस्थान ॥

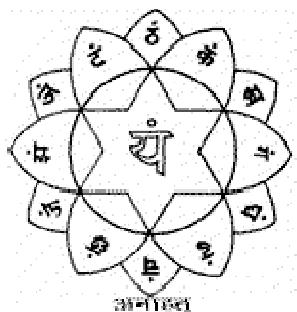
॥०३॥ याच्यावर दहा अंगुळे पाहयं । तिसरे मणिपुर चकरं आहयं ।



॥ याळा दहा दळे आहेत ।
निळवर्ण स्वर्णमय शोभतात ॥
॥ लिंगदेह स्वप्न अवस्था ।
मध्यमा वाचा विष्णुदेवता ।
॥ मुक्ती समीपता । आणीक शक्ती कमळ ॥
॥ राजाभिमानी यजुर्वेद । आणीक मात्रा दिर्घ ॥
॥ आपततत्व प्राणसमान । आणीक पवै ऋषी जाण ॥
॥ दशदळा पांकोळीका । याचे नावे ऐका ।
सर्वांगी शोषिणी जया । भद्रा शांती आणीक कसया ।
तोषिणी रोचना टिदशीर्षी । आणीक आहे दक्षिणी ॥
॥ याचे गुण देखा । हे चांगले हो ऐका ।
तृष्णा लज्जा पिशुन । आणीक आशा अनादी घण ।
काष्ठा विषदा । आणीक आहे ईच्छा, निद्रा ॥

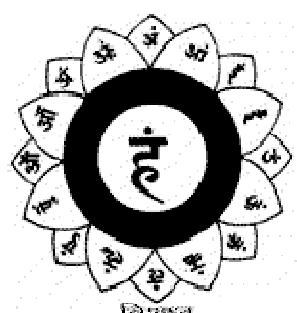
॥ येथे जपसंख्या । सहा हजार आहे ।
हे मनीपुर चक्रं नाभीस्थानी । तेजतत्त्व आहे त्रिकोणी ।
॥ येथे मेघश्याम विष्णु राहत । संग शक्ती लक्ष्मी सहीत ।

॥०८॥ याच्यावर बारा अंगुळे पाहये । व्वादशदल अनुहातचक आहये



॥ येथे कारणदेह सुषुप्ती अवस्था ।
तेजतत्त्व लक्ष्मदेवता ॥
॥ लालवर्ण ज्योतीकळा । सामवेद मात्रा प्लुप्ता ॥
॥ इंद्रकृष्णी इंद्रागनी । प्राणव्यान स्वरूपता मुक्ती ॥
॥ शिवलींग उमाशक्ती । ही सुंदरी बारा गुण वर्तती
बारा अंगुळे उर्ध्वगती । बारा पांकोळीका शोभती
॥ व्वादश पांकोळीका । याचे नावे आता ऐका ।
सर्वरेखा संभार रतिप्रीया । विलया पद्मीनी त्रिमाया
तारा शोभना सारोहिणी । सुवासी वधोकी सारंगिणी ।
॥ अनुहात चक्रं हृदयी पाहे । तेथे सहा हजार जप आहे ।

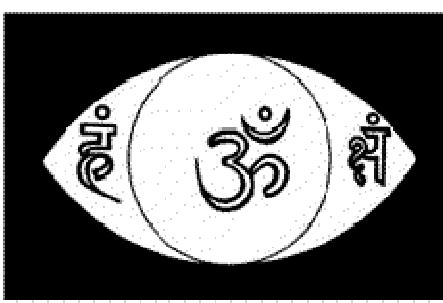
॥ ०९ ॥ याच्यावर सोळा अंगुळे पाहे । विशुद्ध चक्रं आहे ॥



॥ जीव देवता अ विद्या शक्ती ।
प्रत्यक्ष्य चैतन्य सायुज्यता मुक्ती ॥
॥ महाकारण देह । आत्मा ब्रह्माग्नि उदानप्राण ॥
॥ तुरीया अवस्था परा वाचा ।
अर्धमात्रा अथर्वन् वेद साचा ॥
॥ जंगमलींग वायुतत्त्व आहयं ।
आणीक येथे अर्णीकृष्णी पाहयं ॥
॥ षोडश पांकोळीका । याचे नावे हो नावे ऐका ।
प्राणधारी प्रतिघातीनी । भद्रता संकटारी बाम्हणी ।
लोहिता सभाणी निःसंगी । मदलसा नम्रता उन्मनी ।
नम्रवर्णता भानमती । प्रभा निःशंका आणीक नास्ती ॥
॥ सोळा पांकोळीका सोबत । एक सहस्र जप आहे हृथ ॥
॥ सोळा अंगुळे गणीत । याचा वर्ण आहे सफेद ।
सोळा गुण गात । शक्ती वरत असे आपरूप ॥
॥ ऐशी विशुद्ध चकाची खुण । हे होय कंठस्थान ॥

॥ ०६ ॥ याच्यावर दोन अंगुळे पाहयं ।

ज्योतीवर्ण अर्णी चक्रं आहयं ॥



॥ या व्विदल चकाची खुण ।
चंद्र-सुर्य नयन दोन ॥
॥ वाम नयनी ।
चंद्राच्या आहे सोळा कळा ॥
॥ उजव्या नयनी ।
सुर्याच्या आहे बारा रवि सिद्धि ॥



॥ चंद्राच्या सोळा कळा । याचे नावे मन लावुन ऐका ।
 सुभद्रा अल्हादिनी । पुरविणी अश्वदिनी शंखिनी ।
 कमोदिनी चिदा । कसुदिनी लक्ष्मी मोहीनी ।
 कामिणी साम्यउदकी । व्यापिनी मथुनी विकासीनी पद्मीनी ॥
 ॥ चंद्राच्या सोळा कळा झाल्या पुर्ण ।
 सत्रावी जिवनकळेत उभा धनी समर्थ ॥



॥ सुर्याच्या बारा कळा । याचे नावे मन लावुन ऐका ।
 किरणी दाहणी । ज्वालीनी दिपिनी स्फुर्तिनी ।
 मोहीनी जीतीनी । तेजीनी विद्युतेजा शंखीनी ।
 शशीप्रभा दिपकला । सुर्याच्या आहे या बारा कळा ॥
 ॥ या बारा सवि सिद्धिं झाल्या पुर्ण ।
 तेराव्या सिद्धाई सिद्धी ठाई । धनी उभा आहे समर्थ ॥
 ॥ व्दीदळ अर्णीचक पाहयं । जपसंख्या एकसहस्र आहयं ॥
 ॥ चंद्र-सुर्य मन-पवन । रज-तम नाद बिंदु दोन ।
 डाव्या नयनी असे चंद्र । उजव्या नयनी असे सुर्य ।
 हृदयी असे मन । नाभी असे पवन ।
 सत्वगुण नाभी भवनी । रजगुण स्वाधीष्ठानस्थानी ।
 तम गुण अनुहात । या मृग नयनी आहे नाद-बिंदुचे स्थान ॥
 ॥ या व्दीदळ अर्णीचक मध्ये । ज्योती वर्ण भुस्थानी आहे. ॥
 ॥ हे ज्योतीवर्ण अर्णीचक । भ्रवांतरी हंसऋषी पवित्र ।
 परमहंस आणीक मायाशक्ती । दोन उभे दोन पानावरी ॥
 ॥ अर्णीचक हे त्रिकुट । म्हणुन परमहंसदेव आहे आपण ।
 इडा पिंगळा नाडी । सुषम्नाबाई आहे येथी ।
 इच्छा शक्ती धरून । दोन्ही दळ आहे शोभायमान ।
 दोन्ही पांकोळीका सोबती । दो मध्ये आहे ही सरस्वती ।
 दोन्ही दळी वस्ती । दोन अंगुळे गणती ॥
 ॥ विराटदेह उत्पत्ती अवस्था । अकारमात्रा वैखरी वाचा ।
 राजस अहंकार । विकार प्राणपंचक पांच झानेंद्रिय ॥
 ॥ झ्नानदेह उन्मनी अवस्था । शिव देवता परा वाचा ।
 ॥ ऐशी सर्वाची । आहे येथे वस्ती ॥
 ॥ मन बोलीजे सावधान । अर्णीचकावरतं त्रिकुट जाण ॥

॥ ७७ ॥

॥ पश्चिमेचा मार्ग ॥

॥ पहा पश्चिमेचे स्थान । ब्रह्म चंडीकेचे मकाण ।
 त्रिकुटा पासुन वरता । पश्चिम मार्ग सांगता ॥
 ॥ सांगतो तेथील अवस्था । ऐक देही तु आता ।

॥ तिरकुटाच्या तिन-वाटा । दोन्ही वाटा आनंदी, बोले निळकंठा ॥



॥ या त्रिकुटा वर,
लोक आहे तिन ।
ब्रह्मा विष्णु त्रंबक
जाण । ऐसे देव
आहे हे तिन ॥

॥ जे जाणती तिन
देवाशी । ते वेगळे
न होती ॥

॥ ०१ ॥ प्रथम स्थान ते त्रिकुट । पृथ्वीतत्व ऋषी आहे ऋग्वेद ।
हा आहे परवेशी जाण । या पित्याचे करावे वर्णन ॥

॥ हे होय पुर्वेचे शिखर । चौ देशी मंत्र आहे चार ।
येथे ब्रह्मदेव आहे । बोलती हा सत्यलोक होय ॥

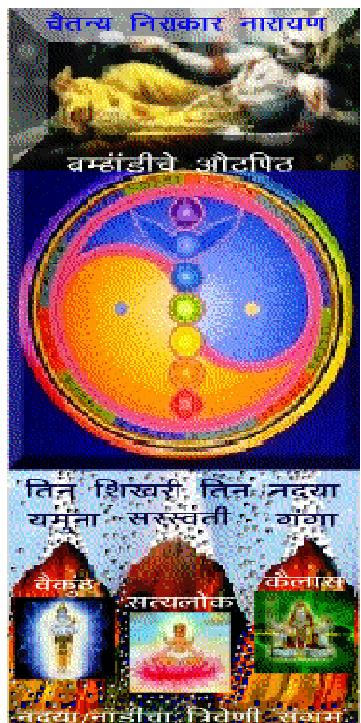
॥ ०२ ॥ दुसरे पश्चिमेचे शिखर । हे आहे महा थोर ।
बरवे माझे मन । गुतंले तयाचे गुण पाहुन ।
तयाशी वैकुंठ बोलीजे । तेथे आहे विष्णु महाराजे ।
या विष्णुला । हा आहे अवघा मान ।
हेच होय । श्रीगुरुचे मुख्य स्थान ।
यजुर्वेद । मन-विकासी सृष्टीचा आहे ।
या विष्णुचे गुरुलींग । लीगदेह रसनास्थळ जाण ।
रसनेहटी श्रीहाटस्थान । तेथे आप ऋषी नांदे आपण ।
आपरुप उकार जाण । गुरुलींग यजुर्वेद कारण ।
भक्ती दर्शन हे ठ्यान । रसाळ आहे याहीचा गुण ।
येथे नांदती भक्ती जन । ९९ सहस्र योजन वैकुंठ जाण ॥

॥ ऐसा बोले ज्ञानीजन । वैकुंठी उभा आहे श्रीअनंत ।
ऐसा हा प्राणी बोले । हा प्रेम साधु मनी धरला आहे ।
ब्रह्मांड कर्ता हाच होय । हे ठिकाण अमृततुल्य आहे ।
तेणे धरीला गोविंद । आता जडला इथ गोत्र संबंध ॥

॥०३॥ तिसरे कोट्यान कोटी योजने । उत्तरेचे कैलाश शिखर आहे
अकरा सहस्र । आहे त्याचा विस्तार ।
येथे आहे महादेव । अष्टगणां सोबत तो नांदतो इथं ।
नामधुनी शंखाचा नाद । गर्जती सारे शिव गण ।
अधिकारी शिवलींग । कारणदेह गोल्हाटस्थळ येथे जाण
चक्षु गोल्हाट चक्कमळ । तेथे तेजऋषी करी झानळ ।
तिसरा सामवेद केवळ । तेजरुप मकार जाण ।
बुधिद्युक्त सुर्य तमोगुण । तेज आहे याहीचा गुण ॥

॥ हे भक्ती जन मोहीते । पाहुन तिघांचे तिन शिखरे ।
सुर्याचे व्यान प्रकटुने । चठुन जावे तिन घाट शिखरे ।
॥ त्रिकुटी तिन वाटा । आहे तेथे आठा घाटा ।
मो-हंच्या दोन वाटा । आनंद जाण बोले निळकंठा ॥

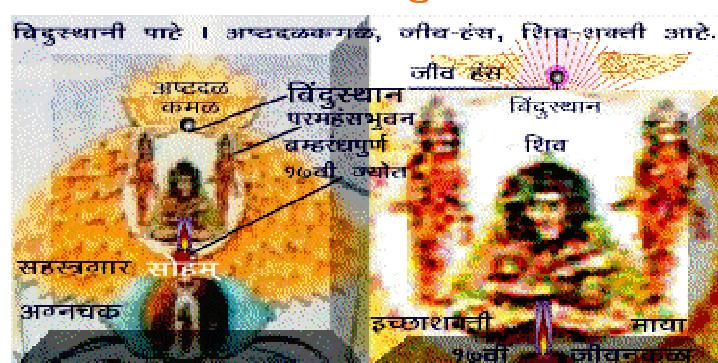
॥ ०४ ॥ या तिन शिखर अव्यावरी ।



आता जाण चौथी औटपिठ नगरी ।

॥ चौथे बम्हांडीचे औटपिठ ।
येथे आहे महाकारणी निराकार नारायण ॥
॥ चौथा अथर्ववेद वायु कृष्णी ।
येथे बोलनं करी नाना परी ॥
॥ चौथे जंगमलीग उच्चारी ।
येथे अथर्वन् आहे हो सिध्दांती ॥
॥ चौथी तुर्या अवस्था ।
येथे परा वाचा आणीक अर्ध मात्रा ॥
॥ या षट्चकांच्या शेवटी ।
नादबिंदु/स्वरलहरीच्या पडन गाठी ।
पद-पिंडाच्या होतीन भेटी ।
मग देह नाही त्या आनंदपदा तळी ।
चंद्र सुर्याच्या मेळी ।
प्रेम योगीला असे सुखः गोळ्हाटी मंडळी ॥

॥ ०५ ॥ ब्रह्मरंध भुवन । जीव-शिव-शक्तीचे ठीकाण ॥



॥ हे क्षेत्र महालीग जाण ।
सत्रावीचे लक्ष्य जीवन ॥
॥ सत्रावी ब्रह्मरंधपूर्ण ।
येथे देह हिरण्यगर्भ ॥
॥ सत्रावी जीवनकळ
ज्योतीचे लक्षण ।
चंद्र-सुर्य अवश्य जाण ॥
॥ सत्रावी उभी जिवनकळ
सेरेपी उभा कृष्णसावळ ॥

॥ सहस्र पांकोळीका हेमवर्ण । ऐसे आहे मरतक स्थान संपुर्ण ॥

॥ ०६ ॥ आता बिंदु स्थानी पाहयं । अष्टदल कमळ आहे ।

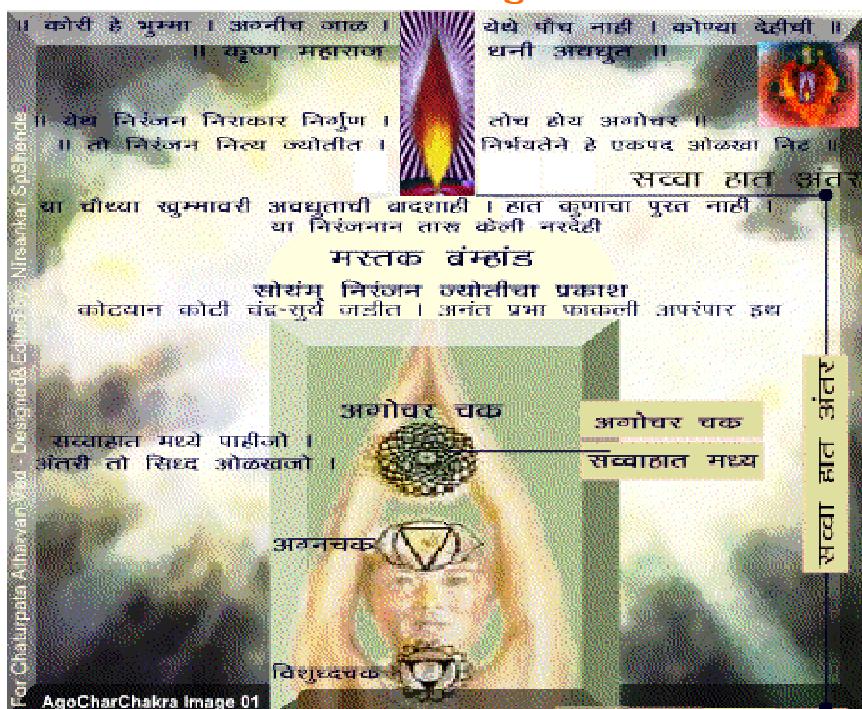


॥ आता ऐका । अष्टदलांची नावे ।
हरसुले, विशाद, भय ।
शांती, उत्साह, उन्मन्नी ।
आणीक चिन्ता प्रचिती ।
आहे या अष्ट पांकोळी ॥
॥ या बिंदु स्थानी । जीव हंस आहे ।
॥ जेजे वस्तु पाहे जीवात्मा ।
तैशी तैशी होत असे वासना ॥

॥ आत्मा सुक्ष्मवेद पाचवा । यावर पाहयं आता तो देखावा ॥

॥ ०७ ॥ सातवे चक अगोचर । येथे आहे तो निरंजन ।

॥ तोच होय अगोचर । मुख्य ओळखावे आता त्याचे घर ॥



॥ सत्वाहाता मध्यं
पाहीजो । अंतरी तो
सिध्द ओळखजो ॥

॥ सातवे चक्र
अगुचर । येथे अनंत
प्रभा अपरुंपार ॥

॥ तयाशी मस्तक
बंम्हांड म्हणती ।
सोयंम् निरंजन
ज्योतीचा प्रकाश
येथी ॥

॥ कोट्यान कोटी
चंद्र-सुर्य जडीत ।
ऐशी प्रभा फाकली
इथ । तो ओळखावा
ईथं निट ।

॥ पहा तो निरंजन निराकार-निर्भूण । हेच होय या सिध्दाचे दर्शन ।
हाच श्रीसद्गुरु गुरु मुख्य ओळखावा । नेत्री-श्रोती हाच पाहावा ॥

॥ हा साकार पिंड बोलीते । निर्भयतेने हे एकपद जाण इथे ।

औळखा तो छथे निट । तो प्रसिद्ध निरंजन नित्य ज्योतीत ॥
॥ अर्थात् ज्ञेयी वाणि । ज्ञे ज्ञेयी ज्ञेया अर्थी अर्थे ।

॥ आधारचक ज्यातात पाहय । ता कुडलाना नम शक्ता आह ।
हे होय रुद्रायणी माता । हेच होय गणेश देवता ॥

॥ स्वाधीचक ज्योतीत पाहयं । तो चतुरानयन शक्तीसावित्री आहे ॥
 ॥ स्वाधीचक ज्योतीत पाहयं । तो चतुरानयन शक्तीसावित्री आहे ॥

॥ मनापुरचक ज्यातात पाहय । ता लक्ष्मा नारायण आह ॥
॥ असावां उमेदी आवां । तो उमेदां असो ॥

॥ अनुहातचक ज्यातात पाहय । ता खद्रदवता आह ॥
॥ विभूति लेणी सां । ले लेणी लेणी लेणी

॥ विशुद्धचक ज्यातात पाहय । ता साहम् दवता आह
॥ साह असील रेले ते उभात । ते रेले असे तिळ

॥ पहा अग्नाचक ज्याता च स्थान । ता यथ आह तिर
ते अग्निं तेऽग्नीं तेऽग्नीं । तेऽग्नीं तेऽग्निं

ता शाशप्रभा साळकळा सहात । उध्वमुख पाणमस्स सुयनाथ
तो तपत असे मनमत । ह्या पवनाच्या पोटात ॥

॥ अगोचरचक ज्योतिर्च स्थान । यथे उभा तो अगुचर देव निरजन
॥

॥ हेच माझा देवागण । हेच माझा नित्य पुजन ॥

॥ याहीला आता जडलो आम्ही, प्रेम लावुन
 वे दी वे दी वे दी वे दी

या देहीचे नित्य करतो, हा निरजन पालन ॥

ભજને :-

॥ ईश्वर मुखी । मन पवन पुन्हा बोलला ॥

॥ या विठ्ठलाने । बाळ गोपाळांचा सांभाळ केला/वेल वाठवला ॥

॥ कृष्ण महाराज धनी अवधुत ॥



॥ कृष्ण महाराज धनी अवधुत ॥